

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันจุดมุ่งหมายพื้นฐานของการศึกษาก็คือ การจัดการให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในสาขาวิชาชีพใด เช่น สาขาวิทยาศาสตร์ เป็นสาขาวิชาที่ผลิตบุคลากร ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศสาขาหนึ่ง ดังนั้นเพื่อคุณภาพของบุคลากรดังกล่าวข้างต้น องค์กรประกอบในการทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางหนึ่ง ก็คือการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูง ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหา ซึ่งจะนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบวิชาชีพต่อไป องค์กรประกอบนี้ก็คือ การจัดการเรียนการสอน ซึ่งหมายรวมถึง สภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน (จรรยา เหนียนเฉลย. 2537 : 1) และ การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้พัฒนาความรู้ และทักษะในสาขาวิชาการเฉพาะทางให้มีความชำนาญมากยิ่งขึ้น มุ่งสร้างสรรค์ความก้าวหน้าและความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยเฉพาะการศึกษาค้นคว้า วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีในด้านวิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ การประยุกต์ใช้วิทยาการสากลและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมได้อย่างเหมาะสมกับสภาพของสังคมไทย เป็นที่ยอมรับกันว่า โลกปัจจุบันและอนาคตที่เกี่ยวกับด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี น่าจะมีการพัฒนาเป็นอย่างมาก จึงมีความต้องการกำลังคนที่สามารถทำงานตามแนวโน้มนี้ การอุดมศึกษาจึงมีภาระหน้าที่ในการเตรียมและพัฒนาบุคคลให้มีความรู้และทักษะที่เพียงพอแก่การทำงานในวิชาชีพต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 13)

การปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานการอุดมศึกษาให้สูงขึ้นนั้น ต้องคำนึงถึงคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาเป็นสำคัญ คุณภาพเหล่านี้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสถาบันการศึกษาได้ จัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาพัฒนาทางด้านบุคลิกภาพ สติปัญญา ตลอดจนการรู้จักแก้ปัญหาอย่างเฉลียวฉลาด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ซัตเทอร์รี และดอนเนลลี (Suttery and Donnelly. 1973 : 157-173 ; อ้างถึงใน ชัยณรงค์ เทิดวัฒนศักดิ์. 2537 : 3) ที่ศึกษา พบว่า สภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษามีความสัมพันธ์กับผลการเรียนของนิสิตนักศึกษา การพัฒนาสภาพแวดล้อมทางการศึกษาเป็นการจัดสร้าง

ปรับเปลี่ยน และปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางการศึกษา เพื่อให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. 2536 : 5) การจัดสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ และส่งผลต่อประสิทธิภาพประสิทธิผลการจัดการศึกษาในทุกระดับ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา เพราะสภาพแวดล้อมมีส่วนในการกระตุ้นอารมณ์และสติปัญญาของผู้เรียน นักการศึกษาจึงควรตระหนักถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมให้มากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ในการจัดสภาพแวดล้อมจึงควรที่จะเป็นไปเพื่อสนับสนุนเป้าหมายของการจัดการศึกษาแต่ละระดับ โดยยึดตัวผู้ใช้สภาพแวดล้อมเป็นหลักในการพิจารณา และศาสตร์แห่งการบริหารการศึกษาก็ได้มีการระบุไว้ว่างานสำคัญงานหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาก็คือการจัดสภาพแวดล้อม อันได้แก่ อาคารสถานที่ บริเวณสิ่งแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริการการศึกษา โดยการคำนึงถึงการพัฒนาปริมาณ และคุณภาพของสภาพแวดล้อมให้เกิดประโยชน์สูงสุด และตอบสนองวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (วิมลสิทธิ์ หรขางกุล. 2536 : 3)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 โดยเน้นการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจและสังคม ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้เน้นการผลิตกำลังคนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กำหนดนโยบายด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยจัดหาสถานที่ เครื่องมือ ครุภัณฑ์ และสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสม เพียงพอกับการผลิตกำลังคน ให้ทันกับความก้าวหน้า เป็นไปตามวัตถุประสงค์

จังหวัดมหาสารคามถือได้ว่าเป็นเมืองแห่งการศึกษา หรือที่เรียกว่า “ตักสิลานคร” มีสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประเภทช่างอุตสาหกรรม ถึง 4 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม วิทยาลัยสารพัดช่างมหาสารคาม วิทยาลัยการอาชีพ พัทธภูมิพิสัย และวิทยาลัยการอาชีพวาปีปทุม ในการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของวิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ของจังหวัดมหาสารคามนั้นผู้บริหาร ครู-อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อที่จะพัฒนาสถาบันให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ส่งผลให้บุคลากรในสถานศึกษาได้เกิด ความภาคภูมิใจ มีความกระตือรือร้นในการเรียน ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดี มีประสิทธิภาพในวิชาชีพ และเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ดังนั้น

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ของ จังหวัดมหาสารคาม จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของวิทยาลัยสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประเภทช่างอุตสาหกรรม ของจังหวัดมหาสารคาม ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นในการวางแผนปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายใน ซึ่งผลการวิจัย จะสามารถนำไปใช้เป็นสารสนเทศในการพัฒนาสภาพแวดล้อมของวิทยาลัย และเพื่อเป็น แนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดองค์ประกอบสภาพแวดล้อมด้านอื่น ของวิทยาลัยให้สามารถจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดการตอบสนองนโยบาย ของแผนพัฒนาวิทยาลัยที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นในการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนของครูอาจารย์ และนักเรียนนักศึกษา ในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประเภท ช่างอุตสาหกรรม จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นในการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนระหว่าง ครูอาจารย์ และนักเรียน นักศึกษา ในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประเภทช่างอุตสาหกรรม จังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนของ ครูอาจารย์ และนักเรียน นักศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประเภท ช่างอุตสาหกรรม

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครู-อาจารย์ และนักเรียนนักศึกษา มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อม ทางการเรียน อยู่ในระดับเหมาะสมปานกลางทั้ง โดยภาพรวมและรายด้าน
2. ครูอาจารย์ และนักเรียนศึกษา มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมทาง การเรียนทั้ง โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดศึกษาประชากร คือ ครู-อาจารย์ และนักเรียนนักศึกษา ในวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาประเภท ช่างอุตสาหกรรม จำนวนทั้งสิ้น 5,193 คน แบ่งเป็น

1.1.1 ครู-อาจารย์ จำนวน 228 คน

1.1.2 นักเรียน นักศึกษา จำนวน 4,965 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้ จำนวนทั้งสิ้น 357 คน จำแนกเป็น

1.2.1 ครู-อาจารย์ สุ่มตัวอย่างแบบกำหนดสัดส่วน จำนวน 100 คน

1.2.2 นักเรียน นักศึกษา สุ่มตัวอย่างแบบกำหนดสัดส่วน ได้จำนวน 257 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

2.1.1 ครู-อาจารย์

2.1.2 นักเรียน นักศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน ของวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประเภทช่างอุตสาหกรรม ใน จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งได้จากการสรุปจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมสถานศึกษา ได้แก่ สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ การจัดการเรียนการสอน การบริหาร สื่อการเรียน การสอน หลักสูตร เนื้อหาวิชา และบุคลากร ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นส่งเสริมสนับสนุนให้ เรียนนักศึกษาสามารถพัฒนาตนเองให้ไปสู่จุดมุ่งหมายตามที่สถานศึกษากำหนดไว้แล้ว กำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยทั้ง 5 ด้าน คือ

2.2.1 สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่

2.2.2 สภาพแวดล้อมด้านการจัดการเรียนการสอน

2.2.3 สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร

2.2.4 สภาพแวดล้อมด้านสื่อการเรียนการสอน

2.2.5 สภาพแวดล้อมด้านบุคลากร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **สภาพแวดล้อม** หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ซึ่งมีอิทธิพลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน หรือเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนไปสู่เป้าหมายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.1 **สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่** หมายถึง สถานที่ภายในวิทยาลัย เช่น อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด และสนามหญ้า ที่เหมาะสมกับบรรยากาศการเรียนการสอน

1.2 **สภาพแวดล้อมด้านการจัดการเรียนการสอน** หมายถึง พฤติกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์ และนักศึกษา การนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้ประกอบการเรียนการสอน

1.3 **สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร** หมายถึง แนวนโยบายและการดำเนินงานของสถาบัน การบริการด้านการจัดกิจกรรมและบริการด้านสวัสดิการแก่นักศึกษา

1.4 **สภาพแวดล้อมด้านสื่อการเรียนการสอน** หมายถึง สื่อวัสดุและสื่อเครื่องมือที่จะเกื้อหนุนและอำนวยความสะดวกในการถ่ายทอดให้เกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชา ซึ่งสามารถเรียนรู้ได้จากการเรียนในห้องเรียน และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จากแหล่งบริการทางวิชาการ

1.5 **สภาพแวดล้อมด้านบุคลากร** หมายถึง การดำเนินการสอนของผู้สอนและความสัมพันธ์ด้านการเรียนระหว่างผู้เรียน และผู้สอน

2. **ครู-อาจารย์** หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวิทยาลัย และผู้ปฏิบัติการสอนวิชา ในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประเภทช่างอุตสาหกรรม ในจังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2546

3. **นักเรียน นักศึกษา** หมายถึง ผู้ศึกษาวิชาด้านต่าง ๆ ในวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประเภทช่างอุตสาหกรรม ในจังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2546

4. **วิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม** หมายถึง วิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม วิทยาลัยสารพัดช่างมหาสารคาม วิทยาลัยการอาชีพพยัคฆภูมิพิสัย และวิทยาลัยการอาชีพวาปีปทุม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อเสนอเทศให้กับผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำไปใช้ปรับปรุง และพัฒนาสภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านต่าง ๆ ในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนนักศึกษา ได้ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษาตรงตามวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษายิ่งขึ้น

2. เพื่อเป็นข้อเสนอเทศสำหรับวิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผน กำหนดนโยบาย และสนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY